

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

(Afgivet af udvalget den 1. april 1971).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 5 møder og har herunder haft 1 samråd med arbejdsministeren, der tillige har besvaret skriftligt af udvalget stillede spørgsmål. Nogle af disse besvarelser er optrykt som bilag 1 til betænkningen.

Udvalget har modtaget henvendelse — såvel mundtligt som skriftligt — fra De samvirkende danske Husmandsforeninger og De samvirkende danske Landboforeninger samt modtaget en deputation, hovedsagelig bestående af fagforeningsformænd, fra Nordjylland.

De ovennævnte landboorganisationer har i deres henvendelse, der drejer sig om omskolingsbestemmelserne og er optrykt som bilag 2 til betænkningen, peget på, at der såvel i gældende lov som i lovforslaget samt i de administrativt udfærdigede bestemmelser er fastsat begrænsninger, som er mindre hensigtsmæssige og medfører, at omskolingen ikke har større betydning for det store antal selvstændige landmænd, der på grund af strukturændringerne må forlade deres erhverv. Man har heryed peget på, at det er fastsat som en betingelse, at der foreligger omskoling til konkrete arbejdstilbud, hvortil man har anført, at indholdet af tilfældige arbejdstilbud ikke bør være afgørende for omskolingens art. Man har endvidere bl. a. peget på, at omskolingens begrænsning til kun at omfatte kurser inden for arbejdsministeriets område er uhensigtsmæssig, idet der bør kunne ydes støtte til alle former for kurser og uddannelser i det etablerede uddannelsessystem!

Til disse synspunkter har arbejdsministeren overfor udvalget bemærket, at hovedformålet med omskolingsbestemmelserne er at muliggøre en hurtig tilpasning af den arbejdskraft, der står i en omskolingssituation, til de foreliggende arbejdsmuligheder. Arbejdsministeren har endvidere udtalt, at regeringen ved revisionen af omskolingsloven har været enig med det efter lovens § 2 nedsatte omskolingsudvalg i, at den pågældende ordning bør videreføres som en forsøgsordning en kortere årrække, idet spørgsmålet om at gennemføre en videregående omskolingsordning, der giver mere varierende muligheder for erhvervsvalg, må ses i en større sammenhæng og indgå i overvejelserne om at tilvejebringe en støtteordning for erhvervsmæssig uddannelse af personer, som efter nogle års beskæftigelse har behov for at gennemgå en uddannelse. Arbejdsministeren har i denne forbindelse oplyst, at der forberedes nedsættelse af et udvalg, der skal fremkomme med forslag til en støtteordning for personer, som efter at have været i erhverv i en årrække nødsages til at søge en længerevarende uddannelse, som normalt vil give deltagerne en højere eller ændret erhvervskompetence og eventuelt øgede indtjeningsmuligheder.

En drøftelse af de af landboorganisationerne fremførte tanker om en omskolingsordning med mulighed for en meget bred anvendelse af det etablerede uddannelsessystem vil naturligt indgå i drøftelserne i det påtænkte udvalg, hvortil landboorganisationerne er anmodet om at udpege repræ-

sentanter, jfr. svaret på spørgsmål 3 i bilag I.

Det fremgår tillige af dette svar, at arbejdsministeren forventer, at det påtænkte udvalgsarbejde vil strække sig over 2-3 år under hensyn til opgavernes vanskelige og omfattende karakter.

Nærværende udvalg er enig i, at der foreligger en særdeles krævende og samfundsmæssigt betydningsfuld opgave, idet strukturændringerne finder sted inden for flere grene af erhvervslivet og følgerne heraf rammer såvel selvstændigt erhvervsdrivende som ansatte. Endvidere er der behov for omskolings- og uddannelsesforanstaltninger for gifte kvinder, som efter at have været borte fra erhvervslivet nogle år ønsker at genindtræde i dette. Efter udvalgets opfattelse taler disse forhold på afgørende måde for, at det påtænkte udvalgsarbejde fremmes mest muligt. Med hensyn til det påtænkte udvalgs sammensætning bemærkes, at det må anses for rimeligt, at der i udvalget findes repræsentanter for de kvinder, som har nær føling med de nævnte omskolings- og uddannelsesproblemer.

Udvalget har dernæst på baggrund af de oplysninger, udvalget har modtaget fra den nævnte deputation fra Nordjylland, anmodet arbejdsministeren om en række oplysninger vedrørende arbejdet på Sandmose-skolen, som er en af statens specialarbejderskoler.

Arbejdsministeren har indledningsvis oplyst, at en arbejdsgruppe har til opgave at overveje og fremkomme med forslag til statens specialarbejderskolers fremtidige benyttelse. Gruppen forventes at have udarbejdet en rapport om disse spørgsmål i løbet af et par måneder, og rapporten vil derefter blive forelagt for uddannelsesrådet og arbejdsministeriet. Arbejdsministeren har dernæst oplyst, at det ikke for Sandmose-skolens vedkommende forventes, at arbejdsgruppen vil stille forslag til en ændret anvendelse. Skolen tænkes derfor også fremtidig benyttet til uddannelse af specialarbejderskolernes lærerstab, kurser for ikke-faglærte inden for hotel- og restaurationserhvervet (smørrebrødselever) samt i rimeligt og forsvarligt omfang til kurser for lokale ikke-faglærte inden for bygge- og anlægsvirksomhed. Arbejdsministeriet vil henstille til uddannelsesrådet, at Sandmose-skolen i rimeligt omfang tillige står til rådigh-

hed for lokale kursusbehov inden for kloakeringsområdet og svejseområdet. Endvidere vil uddannelsesrådet i samråd med brancheutvalget for uddannelse af ikke-faglærte i jern- og metalindustrien og vedkommende arbejdsmarkedsnævn søge svejseundervisningen udbygget på de selvejende skoler.

Under behandlingen af de bestemmelser i lovforslaget, som vedrører uddannelsen af specialarbejdere, specielt § 1, nr. 20, har man på foranledning af socialdemokratiets medlemmer af udvalget drøftet størrelsen af den statslige støtte til kommunale og selvejende institutioner, der anerkendes efter lovens kapitel I, til erhvervelse, opførelse, forbedringer og forandringer af bygninger, der anvendes til den omhandlede uddannelse, samt til anskaffelse af inventar m.v. Støtten ydes som regel som lån og med et beløb på op til 85 pct. af ejendoms- eller anskaffelsesværdien, hvorved det normalt forudsættes, at der ved lån til anskaffelse m.v. af bygninger optages størst mulige foranstående lån. De nævnte medlemmer af udvalget fandt, at procentsatsen 85 burde forhøjes til 90. Udvalget har fra arbejdsministeren modtaget en række oplysninger om statsstøttens størrelse på beslægtede områder, og arbejdsministeren har i denne forbindelse på baggrund af de hidtidige virkninger udtalt, at den nævnte procentsats på 85 synes at være udtryk for en rimelig fordeling.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse med den af arbejdsministeren foreslåede ændring, der er tiltrådt af udvalget, og hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Ændringsforslag.

Af arbejdsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 2.

Stk. 1 affattes således:

„Stk. 1. Loven træder i kraft den 7. juni 1971. De i § 1 under nr. 28 som kapitel II foreslåede bestemmelser har dog virkning fra den 1. april 1971.“

Bemærkninger.

Forslaget om, at loven skulle træde i kraft den 28. marts 1971, skyldtes ønsket om at

kunne foretage de af de ændrede regler nødvendige korrektioner af løbende godtgørelser samtidig med reguleringen af de statsaner- kendte arbejdsløshedskassers dagpengesat- ser.

Det foreslås, at lovens ikrafttræden ud- skydes til den 7. juni 1971 under hensyn til,

at kursusaktiviteten er af begrænset omfang på dette tidspunkt.

Det foreslås endvidere, at de som kapitel II foreslåede bestemmelser skal have virk- ning fra den 1. april 1971 under hensyn til, at loven af 20. februar 1969 om støtte til om- skoling bortfalder den 31. marts 1971.

Simonsen.

Asger Jensen.

Hans Kjær

Gerda Møller,
næstformand.

Robert Christensen.

Holger Hansen.

Eva Ree

Erik Hansen (Ålborg amt).

Grethe Philip.

Valbak,
formand.

Erling Dinesen.

Finn Christensen.

Carl P. Jensen.

Anker Jørgensen.

Evald Kristensen.

Bertel Pedersen.

Villy Christensen.

Bilag 1.**Skriftlige spørgsmål til arbejdsministeren og svarene herpå.***Spørgsmål 1:*

Udvalget udbeder sig ministerens bemærkninger til skrivelse af 8. februar 1971 fra De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger (bilag 2).

*Svar:**Ad 1. Konkrete arbejdstilbud.*

Den ved loven af 20. februar 1969 etablerede omskolingsordning tager sigte på personer, der er ledige eller forventes at blive ledige eller at måtte opgive deres erhverv helt eller delvis og har brug for omstilling til et andet arbejdsområde. Hovedformålet med ordningen er at muliggøre en hurtig tilpasning af den arbejdskraft, der står i en sådan omstillingssituation, til de foreliggende arbejdsmuligheder.

De øvrige under arbejdsministeriet hørende voksenuddannelser, specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte, giver en mere systematisk uddannelse inden for bredere arbejdsområder og forudsætter, at tilstrækkelig rutine erhverves på arbejdspladsen. Der har for særligt vanskeligt stillede grupper været behov for at supplere disse uddannelsesordninger med den særlige omskolingsordning efter omskolingsloven, der giver mulighed for at støtte såvel uddannelse som praktisk optræning, der tilrettelægges med henblik på konkret foreliggende arbejdstilbud på bestemte erhvervsvirksomheder eller med henblik på beskæftigelse inden for områder, hvor der efter de foreliggende oplysninger er mangel på arbejdskraft. Ved tilpasningen af uddannelsen til de konkrete arbejdskrav lægger man tillige vægt på at give deltagerne, der i mange tilfælde ikke er kendt med industrielle arbejdsforhold, nødvendig rutine i industrielt arbejde og en tilvænnning til arbejdsforholdene i industrien.

Ved revisionen af omskolingsloven har

regeringen været enig med det efter lovens § 2 nedsatte omskolingsudvalg i, at den gældende ordning bør videreføres som en forsøgsordning en kortere årrække, idet spørgsmålet om at gennemføre en videregående omskolingsordning, der giver mere varierende muligheder for erhvervsvalg, må ses i en større sammenhæng og indgå i overvejelserne om at tilvejebringe en støtteordning for erhvervsmæssig uddannelse af personer, som efter nogle års beskæftigelse har behov for at gennemgå en uddannelse, jfr. bemærkningerne nedenfor.

Ad 2. Kun støtte til specielt etablerede omskolingskurser under arbejdsministeriet.

Udformningen af bestemmelserne om økonomisk støtte til deltagere i omskoling er sket på det grundlag, at man ikke ønskede at gribe ind i de nuværende godtgørelsesordninger for specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte og på den anden side ikke gav støtten et dækningsområde og en størrelsesorden, der præjudicerede eventuelle kommende generelle støtteordninger for kortvarige voksenuddannelser.

Godtgørelsen under specialarbejderuddannelsen og efteruddannelsen af faglærte sigter på at give en rimelig erstatning for mistet arbejdsfortjeneste under deltagelse i kortvarig ajourføringsuddannelse. Godtgørelsen ligger på arbejdsløshedsunderstøttelsesniveau, evt. med en vis forhøjelse.

Der er gennemført ændrede regler om adgang til at oppebære godtgørelse under deltagelse i disse uddannelser for personer, der delvis ernærer sig ved selvstændig virksomhed, men står til rådighed for arbejdsmarkedet. Disse bestemmelser er gennemført som en konsekvens af de nugældende bestemmelser om selvstændig virksomheds betydning for medlemsretten i arbejdsløshedskasser, hvorved den tidligere gældende

grundværdigrænse for jordbrugerens optagelse i arbejdsløshedsforsikringen er bortfaldet og erstattet af bestemmelser om, at selvstændige kan optages i forsikringen, såfremt de som lønarbejdere kan stille deres arbejdskraft til rådighed for arbejdsmarkedet i fuldt omfang. Efter de nye regler om adgangen til at oppebære godtgørelse kan kursusdeltagere, der delvis ernærer sig ved selvstændig virksomhed, men er arbejdssøgende ved lønarbejde i fuldt omfang, oppebære godtgørelse under deltagelse i specialarbejderkurser og efteruddannelseskurser for faglærte, såfremt de er nydende medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse og opfylder betingelserne for at oppebære dagpenge eller har haft lønarbejde i et nærmere angivet omfang umiddelbart før kurset eller vil kunne opnå arbejde af passende omfang efter kursets afslutning inden for det faglige område, som kurset vedrører.

Inden for omskolingslovens område er der efter drøftelse i omskolingsudvalget med deltagelse af repræsentanter for landboorganisationerne gennemført en tilsvarende støtteordning.

Man er enig med landboorganisationerne i, at der som følge af strukturforandringerne inden for erhvervslivet er behov for at indføre en støtteordning, der giver mulighed for at gennemgå uddannelser inden for et bredere felt og på niveauer, der ligger over det niveau, som de under arbejdsministeriet hørende arbejdsmarkedsuddannelser tager sigte på. Indførelsen af en sådan støtteordning rejser imidlertid en række spørgsmål af så stor rækkevidde, at de ikke kan løses i forbindelse med revisionen af omskolingsloven, men af regeringen er stillet som opgave for et særligt udvalg.

Man skal endelig oplyse, at arbejdsformidlingskontorerne i samarbejde med landboorganisationerne gennem det sidste år har afholdt erhvervsorienterede arrangementer for godt 2000 landmænd og landhusmødre i form af møder og kurser af 1-2 ugers varighed. Der gives på disse en bred orientering om arbejdsmarkedsforhold, uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder. På kurserne åbnes adgang til virksomhedsbesøg og erhvervspraktik.

Ad 3. Holduddannelse på ikke-faglært niveau.

Idet der iøvrigt henvises til bemærknin-

gerne foran, skal man anføre, at der efter omskolingsloven alene ydes støtte til holdvis omskoling, idet omskoling af enkeltpersoner ville medføre betydelige administrative vanskeligheder og medføre en række afgrænsningsproblemer, som må belyses nærmere. Dette vil naturligt kunne finde sted i det ovennævnte udvalg vedrørende støtte til voksne under erhvervsmæssig uddannelse.

Under hensyn til det anførte om omskolingens baggrund og formål synes det hensigtsmæssigt, at bestemmelserne om omskoling optages i loven om erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere.

Spørgsmål 2:

Udvalget udbeder sig en redegørelse for en så vidt vides foreliggende aktivitetsnedgang på Sandmoseskolen samt baggrunden herfor.

Svar:

I tiden forud for loven af 1960 om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere varetog statens specialarbejderskoler sammen med Arbejdsteknisk Skoles afdelinger uddannelsen af ikke-faglærte og virkede både som landsdækkende skoler med kostafdelinger og lokale skoler.

Kurserne på statens skoler omfattede da fortrinsvis bygge- og anlægsområdet og svejseområdet.

Med støtte i uddannelsesloven af 1960 for ikke-faglærte arbejdere er der i Nordjylland oprettet selvejende specialarbejderskoler eller afdelinger heraf i Thisted, Ålborg, Hjørring og Frederikshavn.

Undervisningsprogrammet på de enkelte selvejende skoler er inden for rammerne af de af uddannelsesrådet godkendte branchekursus i videst muligt omfang afstemt efter det lokale behov, idet skolerne er oprettet for det lokale område og styres af repræsentanter for de lokale arbejder- og arbejdsgiverorganisationer, arbejdsformidlingen m. fl. og de stedlige kommuner, som bidrager væsentligt til skolernes etablering og også yder tilskud til driften.

I takt med oprettelsen og udbygningen af de selvejende specialarbejderskoler har det været nødvendigt at foretage en opgavefordeling mellem statens specialarbejderskoler og de selvejende specialarbejderskoler.

Mens de selvejende skoler som nævnt tager sigte på at løse lokale opgaver, benyttes statens skoler nu overvejende til mere specielle kurser eller særligt kostbare kurser, hvortil der kommer elever fra hele landet.

For Sandmoseskolen har kursusvirksomheden på de selvejende skoler medført, at kurserne i svejsning er ophørt fra april 1969, idet det er muligt at henvise lokale kursister til kurserne i Thisted, Ålborg og Hjørring.

Endvidere har kurserne i kloakering i de sidste år været gennemført med stærkt aftagende lokal tilslutning. I 1970-71 har der ikke hidtil været tilstrækkelig tilslutning til gennemførelse af kursus. På baggrund af denne udvikling og under hensyn til, at kloakeringskurser afholdes på alle de nordjyske selvejende skoler, er det besluttet ikke længere at afholde kurser i kloakering på Sandmosen.

Der afholdes fortsat bygningskurser på Sandmoseskolen.

For at udnytte Sandmosens kapacitet — herunder indkvarteringskapacitet — i rimeligt omfang gennemføres der på skolen for tiden kurser for smørrebrødslever efter undervisningsplaner, udarbejdet af brancheudvalget for ikke-faglærte inden for hotel- og restaurationserhvervet og endvidere pædagogiske kurser for specialarbejderskolernes lærere.

Spørgsmål 3:

Hvorledes agtes udvalget sammensat, og hvor længe må dets arbejde antages at vare?

Svar:

Administrationschef H. Engberg-Pedersen, Roskilde Universitetscenter, har givet tilsagn om at ville påtage sig hvervet som formand for udvalget.

Til udvalgets ledelse vil endvidere blive knyttet 2 næstformænd, repræsenterende henholdsvis arbejdsministeriet og undervisningsministeriet.

Udvalgets medlemmer vil i øvrigt omfatte repræsentanter for arbejdsministeriet, undervisningsministeriet, finansministeriet, socialministeriet og arbejdsdirektoratet samt for følgende organisationer:

Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionærorganisationer, Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger, Håndværksrådet, Butikshandelens Fællesråd, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Danske Kvinders Nationalråd og Dansk Kvindesamfund.

Udvalget skal behandle en række spørgsmål, der har stor økonomisk rækkevidde, og som frembyder vanskelige afgrænsningsproblemer i forhold til bestående støtteordninger; og det må derfor forventes, at udvalgets arbejde vil strække sig over 2-3 år.

Bilag 2.

DE SAMVIRKENDE DANSKE
LANDBOFORENINGER

DE SAMVIRKENDE DANSKE
HUSMANDSFORENINGER

Den 8. februar 1971.

Specielt vedrørende kapitel 11. Støtte til omskoling.

Ved fremsættelsen af lovforslaget om omskoling den 24. oktober 1968 nævnte arbejdsministeren, hvad der også senere under forslaget's behandling af partiernes ordførere blev betegnet som noget betydningsfuldt, at der hermed skulle være mulighed for at yde omskolingsbistand til selvstændige landmænd, der som følge af strukturændringer må forlade deres erhverv. Da arbejdsministeren endvidere fremhævede, at loven i de kommende 2 år måtte betragtes som en forsøgslov, for hvis anvendelse man ikke burde lægge faste og detaljerede retningslinier, så landbruget med forventning frem til, at denne lov kunne blive til støtte for en betydelig del af de mange selvstændige landmænd, der årligt må forlade landbruget.

Landbo- og husmandsforeningerne fandt det derfor skuffende og imod omskolingslovens ånd og hensigt, at der i lovens formulering om støtte til „konkrete arbejdstilbud“ og i senere cirkulærer fastsattes sådanne begrænsninger i lovens virkemuligheder, at det hurtigt kunne ses, at lovens effekt for landbrugsområdet måtte blive næsten betydningsløs set i forhold til problemets størrelsesorden med det *store tal* af afvandrede landmænd.

De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger har i juli 1969 sendt arbejdsministeriet og det under ministeriet virkende omskolingsudvalg et udførligt notat med foreningernes synspunkter vedr. omskolingsstøtte for landbruget. Da notatet blev fremsendt bl. a. med henblik på hensyntagen ved den kommende revision af omsko-

lingsloven, beklager landbo- og husmandsforeningerne, at der ikke i det foreliggende lovforslag ses at være taget hensyn hertil.

De begrænsende bestemmelser i gældende lov samler sig om følgende bestemmelser, som landbo- og husmandsforeningerne stærkest muligt foreslår ændret:

Fastlagt i loven:

1. Fastlåsning af at støtte kun kan gives til konkrete arbejdstilbud.

I cirkulærer og regulativer:

2. Bestemmelsen om, at omskolingsloven kun kan virke for kurser specielt tilrettelagt som omskolingskurser under arbejdsministeriets ressort.
3. Bestemmelsen om, at der kun kan ydes støtte til helt korte kurser på ikke-faglært niveau for hold af omskolingsøgende.

Ad 1. Konkrete arbejdstilbud.

Personer, der står i en erhvervsskiftesituation — herunder landmænd — kan næppe påregnes at få arbejdstilbud, så længe virksomhederne kan få arbejdskraft med blot nogen erfaring i det pågældende fag, og det vil igen sige, at man begrænser disse personers beskæftigelses- og omskolingsmuligheder til den eller de brancher eller virksomheder, hvor der lige i øjeblikket er ledige pladser. Det vil igen sige, at de får meget ringe muligheder for at vælge en beskæftigelse, der er i overensstemmelse med deres lyst og interesse og med en vurdering af, hvor de kan finde varigt og tilfredsstillende arbejde.

En begrænsning af omskolingen til „konkrete arbejdstilbud“ er — i hvert fald for

landmanden — hverken rimeligt eller hensigtsmæssigt. Den omstændighed, at der er arbejdspladser at få i en branche, er i sig selv et incitament til, at ledige vil søge derhen; men at lade *arten af sådanne tilfældige arbejdstilbud bestemme, hvad folk kan blive omskolet til, forekommer ikke rimeligt.*

Det, landmænd og andre, der er i en omskolingssituation, har behov for, er muligheden for at uddanne sig til en beskæftigelse, de har evner og håndlag for, sådan at de, når lejligheden kommer, kan *udnytte et arbejdstilbud* på det pågældende fagområde.

Landbo- og husmandsforeningerne skal derfor anmode om, at det i loven præciseres, at det *ikke* er en betingelse for omskolingsstøtte, at der foreligger konkrete arbejdstilbud.

Ad 2. Kun støtte til specielt etablerede omskolingskurser under arbejdsministeriet.

I den i efteråret 1970 offentliggjorte undersøgelse af „De sociale konsekvenser af landbrugets strukturændringer“ af Gunnar Viby Mogensen, Socialforskningsinstituttet (publikation nr. 46), er det på siderne 133 og 134 i sammenfatningen om omskoling anført, at hver 6. landmand eller ca. 23000 er interesseret i omskoling, at omskolingsønskerne er mest udbredt for aldersgrupperne mellem 30 år og 50 år, at der synes at ske et samfundsmæssigt spild ved, at afvandrende landmænds driftsledererfaring kun i ringe grad udnyttes, idet 2 ud af 3 af de undersøgte afvandrende landmænd er beskæftiget ved ufaglært arbejde, at afvandringen er vanskeliggjort på grund af manglende støttemuligheder, samt at behovet for omskoling må antages at ville stige i takt med *forbedrede omskolingsmuligheder.*

Landbo- og husmandsforeningerne kan tilslutte sig de i undersøgelsen fremsatte vurderinger og konklusioner. Da der også fremover må påregnes et stigende behov for støtte til omskoling for selvstændige og for lønmodtagergrupper skal foreningerne anføre, at hvis der fremover skal kunne ydes omskolingsstøtte med nogen talmæssig effekt, må det anses for utilstrækkeligt, at der alene ydes støtte til kurser, der etableres som omskolingskurser under arbejdsministeriet.

Efter landbo- og husmandsforeningernes

bestemte opfattelse bør kriteriet for omskolingsstøtte alene være, at *den pågældende står i en omskolingssituation*, samt at der kan *ydes støtte til alle former for kurser og uddannelser i det etablerede uddannelsessystem, uanset under hvilket ministerium uddannelsen hører*, og uanset om det pågældende kursus er tilrettelagt som omskolingskursus eller ikke er det.

Følgende eksempler nævnes *alene* for at angive problemstillingen: Fire midaldrende tidligere landmænd, forsørgere med børn, søgte i maj 1969 støtte efter omskolingsloven til gennemførelse af et 10 måneders landbrugsteknikerkursus på Vejlbys landbrugsskole. De kunne ikke få omskolingsstøtte, da det nævnte kursus på Vejlbys ikke var tilrettelagt som omskolingskursus. Dertil kom, at uddannelsen skønnedes at ligge lidt over ikke-faglært niveau. Foreningerne erkender, at der ikke bør ydes omskolingsstøtte til unge under videreuddannelse eller til længevarende højere uddannelse af unge eller ældre, men det var der her ikke tale om. Arbejdsformidlingen i Aabyhøj, der behandlede sagen, erkendte, at de 4 kursister var i en omskolingssituation, og at uddannelsen kun ville kvalificere til stillinger på et lønniveau, der ikke ville ligge højere end en faglært i provinsen, men der kunne af de angivne grunde ikke ydes støtte efter omskolingsloven.

Et andet eksempel som også blev forelagt arbejdsdirektoratet: En landmand fra Vejleegnens søgte omskolingsstøtte til et kloakmesterkursus i Vejle. Der kunne ikke ydes omskolingsstøtte, da dette kursus ikke var tilrettelagt som omskolingskursus. Desuden var han alene, ikke et hold. Tredie eksempel: En husmand forespurgte, om der efter omskolingsloven kunne ydes støtte til at få stort kørekort til trafikbus. Af en eller flere af de førnævnte grunde var dette heller ikke muligt.

Med det store behov, der må forventes til omskoling af selvstændige og lønmodtagere, hvoraf mange har lederevner og en faguddannelse uden at være faglært i lærlingelovens forstand, må det forekomme urimeligt, hvis der fremover kun kan ydes omskolingsstøtte på ikke-faglært niveau til hold og alene til kurser, der etableres som omskolingskurser under arbejdsministeriet.

Bilag til bet. o. lovf. vedr. erhvervsmæssig udd. af ikke-faglærte arbejdere.

Ad 3. Holduddannelse på ikke-faglært niveau.

Idet der henvises til de ovenfor anførte bemærkninger, skal her blot fremhæves ønskeligheden i, at der også kan ydes støtte til *enkeltpersoner* og deres deltagelse i enhver form for *uddannelse også under det etablerede uddannelsessystem af normalt 1 års varighed og til stillinger op til faglært niveau*. Da der i dag ikke er nogen skarp grænse mellem ufaglært og faglært, må det være rimeligt at sætte grænsen ved faglært niveau for, at den omskolingssøgende i videst muligt omfang kan vælge omskoling efter lyst og interesser og vælge mellem et stort antal uddannelses-tilbud, også for at han samfundsøkonomisk kan komme til at gøre størst mulig nytte.

Afsluttende skal landbo- og husmandsforeningerne foreslå, at omskolingsstøtten *bevares i en selvstændig lov*, da den fremtidige støtte af de anførte grunde bør gives på et mere varieret grundlag end hidtil. Det må anses for uheldigt, at et så betydnings-

fuldt problemkompleks blot er et kapitel i en lov om uddannelse af ikke-faglærte, idet omskoling netop ikke bør fastlåses til dette begreb. Også faglærte, hvis fag ikke længere efterspørges, bør kunne omskoles. Hvis det godtages, at omskoling må være noget mere omfattende, måtte det i øvrigt anses for mere logisk, at uddannelsen af ikke-faglærte var et kapitel i en mere udvidet omskolingslov.

Da de samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger er af den opfattelse, at de fremførte forslag til udvidet omskolingsstøtte vil have interesse for *alle selvstændige og alle lønmodtagere, faglærte og ikke-faglærte*, der befinder sig i en omskolingssituation, håber foreningerne, at henvendelsen vil få en velvillig behandling.

Landbo- og husmandsforeningerne skal samtidig anmode om *foretræde* for folketingsudvalget.

De samvirkende danske
Landboforeninger

Anders Andersen.

De samvirkende danske
Husmandsforeninger

Peter Jørgensen.

Til folketingsudvalget vedrørende lovforslaget om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.